

Kernpunten

- In deze fiche gaan we na of het muziekfestivalbezoek (in het algemeen, festivals met klassieke muziek en festivals met hedendaagse muziek) is toe- of afgenomen over de periode 2014 tot 2020.
- We maken hiervoor gebruik van twee edities van de participatiesurvey (2014, 2020), hiervoor werd het festivalbezoek niet bevroegd.
- Deze data worden onderworpen aan bi- en multivariate analyses. In de multivariate modellen controleren we of er effectief sprake is van periode-effecten, of dat deze effecten het gevolg zijn van een veranderende samenstelling van de bevolking.
- De resultaten tonen dat het deel van de bevolking dat muziekfestivals (in het algemeen, festivals met klassieke muziek én festivals met hedendaagse muziek) bezocht over de periode 2014 tot 2020 is toegenomen. Hoewel deze stijging niet statistisch significant is in de bivariate analyses, zijn de periode-effecten wel significant in de multivariate analyse.
- De controlevariabelen in de multivariate analyses wijzen op de volgende participatieverschillen:
 - o Leeftijd heeft een grote samenhang op het bezoeken van festivals met hedendaagse muziek. Alle groepen ouder dan 40 bezoeken minder een festival dan de 14 tot 40-jarigen.
 - o Mannen bezoeken hebben een hogere kans op bezoeken van een festival met hedendaagse muziek dan vrouwen.
 - o Er werd een opleidingseffect waargenomen: Hoogopgeleiden bezoeken vaker muziekfestivals (alle soorten) dan andere opleidingsgroepen. Bij festivals voor klassieke muziek is deze samenhang het sterkst.
 - o Opgroeien in een cultuurminnend gezin zorgt voor meer bezoeken van een festival met hedendaagse muziek, maar dit is niet het geval voor festivals met klassieke muziek.

Inleiding

Met Jazz Bilzen, het eerste Europese muziekfestival waar jazz en pop samengebracht werden, startte in 1965 een Belgische muziekfestivaltraditie. Sinds toen is het aanbod aan muziekfestivals in Vlaanderen gegroeid, gediversifieerd en geprofessionaliseerd. Het gros van muziekfestivals biedt nu een diverse affiche aan met een waaier aan muziekgenres. Hiernaast bestaan er ook festivals gericht op specifieke genres, of op een specifiek publiek. De Vlaamse muziekfestivals vormen de cultuurvorm die enorme aantallen bezoekers samenbrengen: evenementen met meer dan 50 000 bezoekers per dag zijn hier geen uitzondering. In de laatste jaren wordt het aanbod op deze muziekfestivals bovendien verbreed naar andere kunstvormen: *spoken word*, podiumkunsten, beeldende kunst, multimedia-installaties, straattheater, performances,... Ook internationaal staat België bekend om zijn muziekfestivals. In deze Facts & Figures geven we weer in welke mate de participatiegraad voor muziekfestivals in de voorbije jaren is geëvolueerd.

In de Participatiesurvey van 2020 bevrage we het festivalbezoek aan de hand van de vraag of men al dan niet naar een muziekfestival ging in de laatste twaalf maanden. Indien dit het geval is wordt er gepolst naar welke genres van optredens de respondent daar bezocht, aan de hand van een lijst van tien muziekgenres. In de vorige waves van de Participatiesurvey werd enkel in 2014 bevestigd of de respondenten muziekfestivals bezochten. Hierna werd aan de festivalgangers gevraagd wat voor muziekfestival dit was, door na te gaan welke genres centraal stonden, of aan te geven dat het een muziekfestival was met meerdere muziekgenres. Door de hedendaagse tendens om een zeer uitgebreid scala aan muziekgenres te programmeren op eenzelfde muziekfestival werd deze manier van bevrage veranderd. In de vragenlijst van 2020 werden de genres gevraagd van de concerten die respondenten bezochten op muziekfestivals. De voorgelegde genres worden weergegeven in onderstaande tabel. Door samenvoeging komen we tot twee soorten muziekfestivals die hier besproken worden: festivals met klassieke muziek, en festivals met hedendaagse muziek. In heel deze Facts & Figures spreken we enkel over het percentage dat ten minste één muziekfestival bezocht, niet over de frequentie van festivalbezoek.

Aangezien de meerderheid van de festivals plaats vindt tijdens de zomermaanden, wordt bij de festivals met een referentieperiode van 12 maanden gewerkt. Zo vermijden we dat het tijdstip van de bevraging de graad van festivalparticipatie beïnvloedt. We gebruiken in alle analyses respondenten die bevestigd werden in februari en maart, aangezien we enkel in deze twee maanden data verzamelden in 2020. Voor de voorgaande edities werden ook enkel de respondenten geselecteerd die bevestigd werden in de maanden februari en maart. Op deze manier sluiten we seizoensgebonden verschillen in participatie uit. De percentages in deze bijdrage verschillen dus van de cijfergegevens van vorige publicaties over de drie eerste edities van de Participatiesurvey, aangezien het in deze publicatie enkel gaat over de respondenten die in februari en maart bevestigd werden.

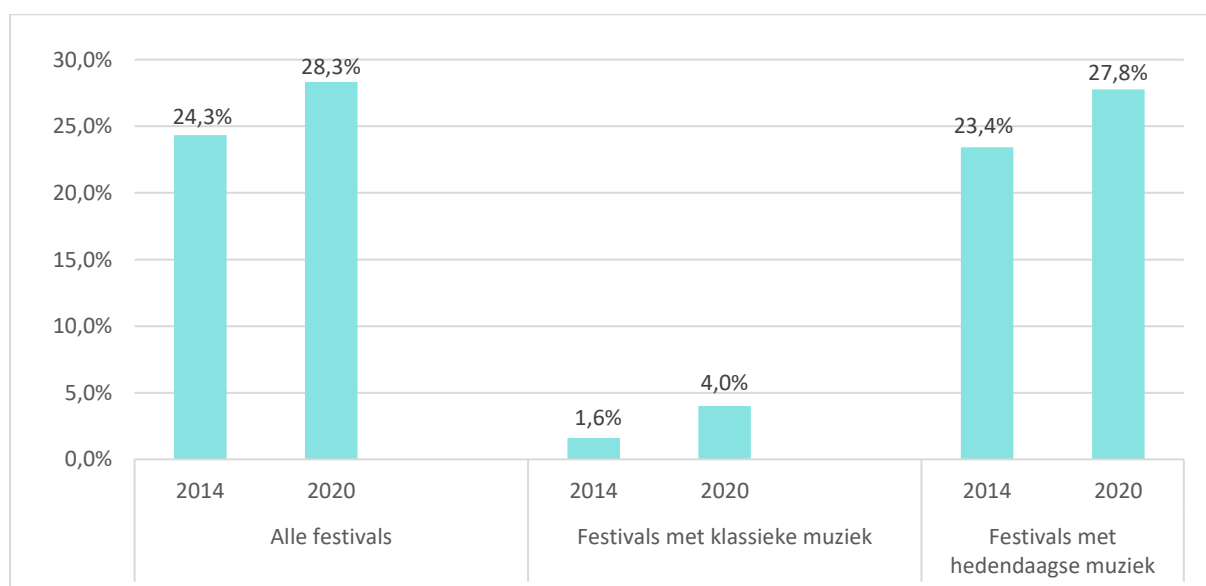
Tabel 1: Opdelingen van hoofdcategorieën festivals op basis van subcategorieën festivals

Hoofdcategorie	Subcategorie
Festival met klassieke muziek	klassieke muziek
Festival met hedendaagse muziek	soul of funk pop of rockmuziek elektronische muziek , bv. house of techno wereldmuziek folk of country Populaire Vlaamse muziek, schlagers of levenslied Jazz of blues R&B, hip hop of rap Kleinkunst of chansons

Algemene vergelijking

In figuur 1 en tabel 2 bespreken we de percentages voor het bezoeken van alle soorten muziekfestivals, festivals met klassieke muziek en festivals met hedendaagse muziek. In de bevraging van 2020 bezocht 28,3% in de voorbije twaalf maanden een muziekfestival. Dit is hoger dan de 24,3% die we in 2014 vaststelden, maar dit verschil is niet statistisch significant. Ook bij de twee hoofdcategorieën van festivals stijgt de participatiegraad tussen 2014 en 2020. Voor de participatiegraad van festivals met klassieke muziek is deze stijging statistisch significant, maar voor de stijging in het percentage voor festivals met hedendaagse muziek is dit verschil niet statistisch significant. Op basis van deze cijfers kunnen we niet spreken van een stijging in de participatiegraad voor festivals met hedendaagse muziek, maar wel voor festivals met klassieke muziek.

Figuur 1: Algemeen, festivals met klassieke muziek en festivals met hedendaagse muziek in de 12 maanden voor de bevraging (n₂₀₁₄= 989; n₂₀₂₀= 498)

Tabel 2: Festivalbezoek (in %) in 12 maanden voorafgaand aan de bevraging (2004 - 2009 – 2014 - 2020)

	2004	Editie survey		2020
		2009	2014	
Festivalbezoek				
Ten minste één bezoek	/	/	24,3 (2,7) ¹	28,3 (4,0)
Bezoek festival met klassieke muziek				
Ten minste één bezoek	/	/	1,6 (0,8)	* ² 4,0 (1,7)
Bezoek festival met hedendaagse muziek				
Ten minste één bezoek	/	/	23,4 (2,6)	27,8 (3,9)
n			989	498

¹ Cijfers tussen haakjes geven het betrouwbaarheidsinterval weer: met een waarschijnlijkheid van 95% zal het ware percentage in de populatie zich bevinden in het interval tussen 21,6 (=24,3-2,7) en 27 (=24,3+2,7)

² Significantie wordt aangeduid met *. * $p \leq 0,05$

Resultaten multivariate analyses

In de multivariate analyses bekijken we eerst alle festivalbezoekers samen. Vervolgens herhalen we de analyse voor bezoekers van festivals met klassieke muziek en festivals voor niet-klassieke muziek apart. Zoals hierboven te zien is in figuur 1 en tabel 2 bestaat de groep bezoekers van festivals voor klassieke muziek uit een zeer kleine groep, vermoedelijk is hun samenstelling sterk verschillend van de bezoekers van de festivals met hedendaagse muziek. We zullen gebruikmaken van drie verschillende afhankelijke variabelen: festivalbezoek in het algemeen, bezoeken van festivals met klassieke muziek en bezoeken van festivals met hedendaagse muziek. Alle afhankelijke variabelen zijn dummy's die al dan niet bezoeken van festivals meten (0=geen bezoek; 1=minstens bezocht).

Het festivalbezoek zal getoetst worden aan de hand van vijf onafhankelijke variabelen. **Editie** vat het jaar waarop de Participatiesurvey plaatsvond. We beschikken over vier meetmomenten namelijk 2004, 2009, 2014 en 2020 (referentie). Voor **geslacht** onderscheiden we *man* en *vrouw* (referentie). We voegen leeftijd toe aan de analyse in zes categorieën van 14 tot 25 jaar, 26-39 jaar (referentie), 40-54 jaar, 55-64 jaar, 65-74 jaar en 75-85 jaar. Het **opleidingsniveau** van individuen is verbonden met sociale status, en voorspelt in voorgaand onderzoek consequent cultuurparticipatie. Hoogopgeleide individuen participeren meer aan culturele activiteiten met hoge status, en participeren breder aan cultuur dan laagopgeleiden. We vergelijken het festivalbezoek van respondenten die hoogstens een *diploma secundair onderwijs* (referentie) haalden met iedereen die *nu dagonderwijs volgt*, anderzijds iedereen die *ten hoogste een diploma lager secundair onderwijs* heeft en tot slot de *hoogopgeleiden*. Er wordt ook een variabele toegevoegd voor de **cultuurparticipatie van de ouders** in de periode dat de respondent tussen de 12 en 14 jaar oud was die het verschil maakt tussen *wel kunstenparticipatie* en *geen kunstenparticipatie* (referentie) van de ouders. Dit wordt gemeten aan de hand van vier items. Het participeren aan cultuur wordt als belichaamd cultureel kapitaal doorgegeven over generaties, via

primaire socialisatie. Dit komt tot stand door tijdens de jeugd samen met de ouders aan cultuur te doen, en een voorbeeld te hebben van ouders die aan cultuur doen. Ook deze relatie wordt in internationaal sociologisch onderzoek herhaald vastgesteld.

De modellen worden als volgt opgebouwd: In model 1 wordt enkel editie opgenomen, als basismodel. In model 2 voegen we vervolgens geslacht, leeftijd en opleidingsniveau toe om te controleren voor de bevolkingssamenstelling. In het derde en laatste model voegen we ten slotte de kunstenparticipatie van de ouders toe aan het voorgaande model. In de tabellen 3 tot en met 5 rapporteren we de odds ratio en de Nagelkerke R^2 voor de drie modellen per afhankelijke variabele. Naarmate de Nagelkerke R^2 stijgt, wijst dit op een betere predictie van het al dan niet bezoeken van een festival.

Festivalbezoek algemeen

We gaan in deze analyse (tabel 3) na of de zichtbare stijging in participatiegraad in figuur 1, die evenwel niet significant was, wel een significant effect vormt als we rekening houden met verschillen in de samenstelling van de steekproef. In het tweede en derde model van de analyse is er voor het al dan niet bezoeken van een muziekfestival in 2020 een hogere odds dan in 2014 (OR=0,76). Dit wijst op een periode-effect: de participatie aan muziekfestivals is dus toegenomen in deze zes jaar, gecontroleerd voor de samenstelling van de bevolking.

De andere voorspellers in het derde model voor het bezoeken van muziekfestivals zijn een diploma hoger onderwijs (OR=1,82) en jonger zijn dan 40. Alle leeftijdsgroepen ouder dan 40 hebben een lagere odds om festivals te bezoeken dan 26- tot 39-jarigen (OR: 40-54 jaar=0,59; 55-64 jaar=0,35; 65-74 jaar=0,18; 75-85 jaar=0,05).

Tabel 3: Logistische regressieanalyse naar het bezoeken van een muziekfestival (klassieke en hedendaagse muziek) tijdens de afgelopen 12 maanden in drie modellen. Gerapporteerde waarden zijn odds ratio's (N= 1.452)

Festivals (allen samen)	Model 1		Model 2		Model 3	
	OR	Sig.	OR	Sig.	OR	Sig.
Constante	,388		,567		,506	
Editie survey (ref.: 2020) 2014	,849	n.s.	,755	*	,757	*
Geslacht (ref.: vrouw) Man			1,290	*	1,276	n.s.
Opleiding (ref.: diploma hoger secundair) Volgt nog onderwijs			1,182	n.s.	1,165	n.s.
Ten hoogste lager secundair			,758	n.s.	,768	n.s.
Hoger onderwijs			1,853	***	1,822	***
Leeftijd (ref.: 26-39 jaar) 14-25 jaar			,832	n.s.	,819	n.s.
40-54 jaar			,575	**	,585	**
55-64 jaar			,351	***	,353	***
65-74 jaar			,181	***	,180	***
75-85 jaar			,046	***	,046	***
Cultuurparticipatie ouders (ref.: geen participatie) Wel participatie					1,283	n.s.
Nagelkerke R²	,003		,166		,170	

Noot: significantie wordt aangeduid met *. *** $p \leq 0,001$; ** $p \leq 0,01$; * $p \leq 0,05$; n.s. = niet significant

Festivalbezoek hedendaagse muziek

Aangezien we kunnen verwachten dat het publiek voor festivals met klassieke en hedendaagse muziek sterk verschilt, geeft de eerste multivariate analyse een vertekend beeld over de bezoeker die vanzelfsprekend in de gedachten komt voor muziekfestivals. In de volgende analyse (tabel 4) gaan we na of er periode-effecten zijn voor enkel de festivals met hedendaagse muziek en welke andere persoonskenmerken het bezoek van muziekfestivals met hedendaagse muziek voorspellen.

De respondenten hebben in 2020 een hogere odds om festivals met hedendaagse muziek te bezoeken dan in 2014 (OR=0,73). Er is dus een periode-effect zichtbaar (vanaf model 2) waarbij het bezoeken van deze festivals in stijgende lijn ligt over de tijd, gecontroleerd voor de samenstelling van de bevolking.

Bovendien hebben mannen hogere odds om deze festivals te bezoeken (OR=1,31) en worden hogere odds gevonden voor respondenten met een diploma hoger onderwijs (OR=1,69). Op vlak van leeftijd is er een hogere odds om deze festivals te bezoeken voor respondenten van 14 tot 40 jaar oud (OR: 40-54 jaar= 0,57; 55-64 jaar=0,35; 65-74 jaar=0,14; 75-85 jaar=0,04). Tot slot hebben respondenten met ouders die aan cultuur participeerden tijdens de jeugd ook een hogere odds dan respondenten

met ouders die dit niet deden in die periode (OR=1,31). Er is geen significant verschil in odds tussen middenopgeleiden, studenten en laagopgeleiden. Ook tussen de jongeren en de referentiegroep van 26 tot 40-jarigen is er geen significant verschil in odds.

Tabel 4: Logistische regressieanalyse naar het bezoek van festivals met niet-klassieke muziek tijdens de afgelopen 12 maanden in drie modellen. Gerapporteerde waarden zijn odds ratio's (N= 1.452)

Festivals met hedendaagse muziek	Model 1		Model 2		Model 3	
	OR	Sig.	OR	Sig.	OR	Sig.
Constate	,380		,578		,511	
Editie survey (ref.: 2020) 2014	,824	n.s.	,727	*	,727	*
Geslacht (ref.: vrouw) Man			1,323	*	1,308	*
Opleiding (ref.: diploma hoger secundair) Volgt nog onderwijs			1,176	n.s.	1,157	n.s.
Ten hoogste lager secundair			,761	n.s.	,771	n.s.
Hoger onderwijs			1,723	**	1,692	**
Leeftijd (ref.: 26-39 jaar) 14-25 jaar			,832	n.s.	,819	n.s.
40-54 jaar			,555	***	,566	**
55-64 jaar			,347	***	,349	***
65-74 jaar			,144	***	,143	***
75-85 jaar			,035	***	,035	***
Cultuurparticipatie ouders (ref.: geen participatie) Wel participatie					1,309	*
Nagelkerke R²	,003		,172		,176	

*Noot: significantie wordt aangeduid met *. *** $p \leq 0,001$; ** $p \leq 0,01$; * $p \leq 0,05$; n.s. = niet significant*

Festivalbezoek klassieke muziek

Voor de participatie aan festivals voor klassieke muziek (tabel 5) is er een impact van de periode van bevraging en opleidingsniveau. Model 2, dat controleert voor de verschillen in bevolkingssamenstelling toont dat de steekproef in 2020 een hogere odds heeft om deze festivals te bezoeken (OR=0,42) dan in 2014, en hoog opgeleiden een 4,5 keer hogere odds hebben dan middenopgeleiden om deze festivals te bezoeken. De odds ratio's voor laagopgeleiden en leeftijd wijken sterk af van 1, maar zijn niet significant. Dit is waarschijnlijk te wijten aan de zeer lage participatiegraad.

Voor de analyse naar het al dan niet bezoeken van festivals met klassieke muziek vormt er zich een probleem in de analyse. Bij de jongeren tussen 14 en 25-jaar en de groep van studenten in de steekproef gaat er niemand naar deze festivals. De analyse leverde voor hen een betekenisloze odds ratio op, die hier niet wordt gerapporteerd. De andere resultaten van dit model zijn niet beïnvloedt door dit probleem.

Tabel 5: Logistische regressieanalyse naar het bezoek van festivals met klassieke muziek tijdens de afgelopen 12 maanden in drie modellen. Gerapporteerde waarden zijn odds ratio's (N = 1.452)

Festivals met klassieke muziek	Model 1		Model 2		Model 3	
	OR	Sig.	OR	Sig.	OR	Sig.
Constante	,043		,016		,017	
Editie survey (ref.: 2020) 2014	,399	**	,420	*	,412	*
Geslacht (ref.: vrouw) Man			1,080	n.s.	1,081	n.s.
Opleiding (ref.: diploma hoger secundair) Volgt nog onderwijs			/	/	/	/
Ten hoogste lager secundair			,731	n.s.	,730	n.s.
Hoger onderwijs			4,510	**	4,495	**
Leeftijd (ref.: 26-39 jaar) 14-25 jaar			/	/	/	/
40-54 jaar			1,180	n.s.	1,169	n.s.
55-64 jaar			2,583	n.s.	2,561	n.s.
65-74 jaar			2,220	n.s.	2,225	n.s.
75-85 jaar			1,195	n.s.	1,188	n.s.
Cultuurparticipatie ouders (ref.: geen participatie) Wel participatie					,888	n.s.
Nagelkerke R²	,024		,144		,145	

Noot: significantie wordt aangeduid met *. *** $p \leq 0,001$; ** $p \leq 0,01$; * $p \leq 0,05$; n.s. = niet significant

Samenvatting

De participatiegraad voor muziekfestivals is in 2020 hoger dan in de bevraging van 2014. In de drie multivariate analyses is er steeds sprake van een periode-effect. Dit wilt zeggen dat de participatiegraad gestegen is, gecontroleerd voor bevolkingssamenstelling (leeftijd, opleidingsniveau en geslacht) en of ouders aan cultuur deelnamen.

Muziekfestivals met hedendaagse muziek worden door 27,8% van de Vlaamse bevolking bezocht in 2020. Onder hen vinden we voornamelijk jongere bezoekers (-40-jarigen). Naarmate de leeftijd stijgt vanaf 40 jaar vinden we minder en minder bezoekers van festivals met hedendaagse muziek. Meer mannen dan vrouwen bezoeken ten minste één van deze festivals per jaar. Op vlak van opleidingsniveau vinden we geen significante verschillen tussen studenten, laagopgeleiden of middenopgeleiden. Meer hoogopgeleiden gaan daarentegen in vergelijking met middenopgeleiden naar festivals. Ook de cultuurparticipatie van de ouders als de respondent tussen twaalf en veertien jaar oud is heeft een sterke impact. Wanneer de ouders aan cultuur deden in die periode is het aandeel van festivalbezoekers 1,3 keer zo hoog dan in de groep van respondenten met ouders die niet aan cultuur deden.

De muziekfestivals voor klassieke muziek worden bezocht door 4% van de steekproef in 2020, en worden voornamelijk bezocht door hoogopgeleiden. Deze groep gaat meer dan vier maal meer naar festivals met klassieke muziek dan middenopgeleiden. Leeftijd en geslacht hebben geen voorspellende impact op het bezoek.

Naast de verhoging én verbreding van het aanbod aan muziekfestivals die werd besproken in de inleiding, toont deze fiche aan dat ook de participatiegraad verhoogt. Meer respondenten bezoeken ten minste één muziekfestival per jaar, en de bezoekers zijn veeleer jong, man en hoogopgeleid.